

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 29.1.2007
KOM(2007)29 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**Loppuarviointi
maailmanlaajuisten verkkojen eurooppalaisen digitaalisen sisällön kehittämisen ja
käytön sekä tietoyhteiskunnan kielellisen monimuotoisuuden edistämistä koskevan
yhteisön monivuotisen ohjelman tuloksista (eContent)**

**KOMISSIION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**Loppuarviointi
maailmanlaajuisten verkkojen eurooppalaisen digitaalisen sisällön kehittämisen ja
käytön sekä tietoyhteiskunnan kielellisen monimuotoisuuden edistämistä koskevan
yhteisön monivuotisen ohjelman tuloksista (eContent)**

1. JOHDANTO

Tämä tiedonanto koskee eContent-ohjelman (2001–2005) loppuarviointia. Ohjelmasta tehtiin vuonna 2003 väliarviointi¹, joka kattoi ohjelman ensimmäiset kaksi täytäntöönpanovuotta. Vuosia 2003–2004 koskevan loppuarvioinnin² suoritti kolmijäseninen riippumattomista asiantuntijoista koostuva paneeli, jonka apuna oli ammattiarvioijia arvioinnin strukturoinnista ja taustatuesta, aineiston keräämisestä ja raportin laatimisesta vastanneesta yrityksestä³. Arviointi tehtiin vuoden 2006 helmikuukokuussa tiiviissä yhteistyössä asianomaisten komission yksiköiden⁴ kanssa.

2. TAUSTAA

Kuten neuvoston päätöksessä⁵ esitetään, eContent-ohjelman tarkoituksena oli tukea maailmanlaajuisten verkkojen eurooppalaisen digitaalisen sisällön kehittämistä ja käyttöä sekä edistää tietoyhteiskunnan kielellistä monimuotoisuutta. Ohjelmaa sovellettiin neljän vuoden ajan 18. päivästä tammikuuta 2001 alkaen, ja sen määrärahat olivat 100 miljoonaa euroa.

Ohjelmaan sisältyi kolme erillistä toimintalinjaa:

- (1) julkisen sektorin tiedon saatavuuden ja käytön laajentaminen,
- (2) sisällöntuotannon kehittäminen monikielisessä ja -kulttuurisessa ympäristössä,
- (3) digitaalisen sisällön markkinoiden dynaamisuuden lisääminen.

Ohjelma toteutettiin yhteisrahoitteisten hankkeiden avulla, jotka valittiin julkisten ehdotuspyyntöjen perusteella.

¹ eContent-ohjelman väliarviointi: loppuraportti, kesäkuu 2003, Technopolis Ltd, IDATE, PRISMA. Koko raportti saatavilla Internet-osoitteessa: www.cordis.lu/econtent

² eContent-ohjelman loppuarviointi (2001–2005): loppuraportti, kesäkuu 2006, RAND Europe, http://ec.europa.eu/information_society/activities/econtentplus/index_en.htm

³ RAND Europe, jonka kanssa tehtiin sopimus tietoyhteiskunnan pääosaston syksyllä 2005 julkaiseman rajoitetun tarjouspyynnön perusteella.

⁴ Tietoyhteiskunnan pääosaston yksiköt C3 ja E6.

⁵ EYVL L 14, 18.1.2001, s. 32

Vuosina 2003–2004 rahoitusta myönnettiin 64 hankkeelle, joihin osallistui 404 organisaatiota ja jotka kattoivat 24 jäsenvaltion lisäksi Islannin, Norjan, Bulgarian, Romanian ja Turkin. Vuosien 2003 ja 2004 talousarvioille aiheutuneet kokonaismenot olivat noin 56 miljoonaa euroa. Tähän sisältyivät kaikkien yhteisrahoitteisten hankkeiden rahoitus sekä arvioinneista, arvioista ja kokouksista aiheutuneet kustannukset.

3. ARVIOINNIN TAVOITTEET

Arvioinnissa tarkasteltiin seuraavia seikkoja: suunnitelman tavoitteiden, painopisteiden ja toteutuskeinojen tarkoituksenmukaisuus, ohjelman tehokkuus, vaikutus, toimivuus ja kustannustehokkuus, vaikutusten hyödyllisyys ja kestävyys, käytettyjen voimavarojen, toiminnan ja oletettujen vaikutusten väliset syy-yhteydet (interventiologiikka) sekä ohjelmasta saadut kokemukset, joista voidaan ottaa oppia mahdollisissa tulevilla samankaltaisissa toiminna.

4. ARVIOINNIN TULOKSET

Arvioijat katsovat, että ohjelma on pantu täytäntöön onnistuneesti ja että avustusten myöntäminen ja ohjelman hallinnointi on sujunut yleisesti ottaen avoimesti, tehokkaasti ja tyydyttävällä tavalla.

Lisäksi arvioijat tekivät seuraavat neljä päähavaintoa:

Havainto 1: Perustoimintojen suoritus moitteetonta

eContent-ohjelman suorituskyky oli toimien ja tulosten tasolla hyvä: ohjelma laajensi merkittävästi julkisen sektorin tiedon käyttöä ja edisti monikielisen ja -kulttuurisen sisällön tuotantoa. Yleisesti ottaen ohjelman katsottiin tuottaneen hyödyllisiä tuloksia suhteessa resursseihin. Lisäksi se oli arvioijien mukaan kustannustehokas tulosten ja vaikutusten tuottamisen osalta ja sai aikaan toimia, joita muutoin ei olisi toteutettu lainkaan tai jotka olisi toteutettu vain kansallisella tasolla. Ohjelman hallinnointi oli moitteetonta ja menettelyt oikeudenmukaisia ja avoimia.

Havainto 2: Mukautuminen alan nopeisiin muutoksiin

Alan poikkeuksellisen nopea kehitys vaikutti merkittävästi ohjelman tavoitteisiin. Erityisesti eräät toimet saatiin käyntiin hyvin paljon ennakoitua nopeammin. Ohjelma pystyi vastaamaan hyvin tilanteen muutokseen, sillä tavoitteita muutettiin ohjelman puolivälissä muuttamalla toimintalinjoja. Arvioijien mukaan tämä oli hyvä päätös. Muutos synnytti kuitenkin varsin myöhäisessä ohjelmavaiheessa suuremman tarpeen edistää verkostoitumista, yhteisöjen syntymistä ja tiedonlevittämistä ohjelmatasolla. Arvioijien mukaan ohjelman horisontaaliset elementit tähän tarpeeseen vastaamiseksi olivat laadultaan riittäviä mutta määrältään riittämättömiä.

Havainto 3: Lisäarvo ohjelman tasolla

Ohjelman laajempien sosioekonomisten tavoitteiden saavuttamisen osalta arvioijien päätelmät olivat erilaiset sen mukaan, tarkasteltiin *eContent*-ohjelmaa hankkeiden joukkona vai synergisenä kokonaisuutena. Ensimmäisessä tapauksessa kaikkien

kolmen toimintalinjan tavoitteiden katsottiin viime kädessä täyttyneen. Jälkimmäisessä tapauksessa paneeli ei katsonut ohjelmason synergian riittävän luomaan merkittävää lisäarvoa, joka ylittäisi yksittäisten hankkeiden yhteisarvon. Arvioijien mukaan hankkeiden verkostoitumisen arvoa ei täysin ymmärretty, ja tiedonlevitys- ja koordinoitimet olivat ohjelmason riittämättömät. Niinpä eContent-ohjelman interventiot jäivät suhteellisen vaatimattomiksi, eikä niitä hyödynnetty täysimittaisesti.

Havainto 4: Suhde nykyisiin ja tuleviin ohjelmiin

Arvioijien mukaan ohjelma levisi hyvin ja tehokkaasti liittymisneuvotteluja käyvissä maissa, täydensi hyvin eTEN-aloitetta ja niveltäi hyvin eEurope-toimintasuunnitelmaan, mutta synergia rakennerahasto-ohjelman kanssa ei ollut ilmeinen. Arvioijien mukaan tämä hyödyllinen kokemus on suoraan sovellettavissa eContent plus -ohjelman ja tieto- ja viestintätekniikkapolitiikan tukiohjelman yhteydessä. Tältä osin saatua kokemusta (esim. yhteisöjen luomista, verkostoitumista, tiedonlevittämistä ja hyödyntämistä koskevista erityisvaatimuksista) voidaan hyödyntää mekanismien luomiseksi edistämään merkittäväällä tavalla Lissabonin ja Göteborgin strategioissa määriteltyjen pitkän aikavälin kestävien sosioekonomisten hyötyjen syntymistä.

5. SUOSITUKSET JA KOMISSION HUOMAUTUKSET

Arvioijat antoivat tulevia ohjelmia varten päähavaintojen perusteella kolme suositusta, joihin komissio esittää huomautuksensa.

Suositus 1: Arvioijat suositavat, että vastaisuudessa markkinoita lähellä olevissa ohjelmissa olisi osoitettava paljon suurempi osuus resursseista hankkeiden verkostointiin ja koordinointiin sekä tiedonlevitykseen sellaisista hankkeen esimerkillisistä elementeistä, joiden levittämiseen hankkeissa itsessään ei ole kannustimia. Samaten suositellaan, että ohjelmaan liittyvien tapahtumien ja konferenssien tukemista harkittaisiin.

Komission huomautukset: *eContent plus -ohjelman päätoimiin on sisällytetty temaattisia verkkoja hankkeiden välisen verkostoitumisen edistämiseksi ja tiedonlevityksen parantamiseksi ohjelmasonalla. Temaattisten verkkojen kautta voidaan tuoda yhteen sidosryhmiä, asiantuntemusta ja välineitä tiedotustoiminnan edistämiseksi ja digitaalisen sisällön saatavuuden ja ohjelmassa rahoitettujen hankkeiden koordinoinnin parantamismahdollisuuksien määrittämiseksi ja kehittämiseksi.*

Suositus 2: Arvioijien mukaan markkinoita lähellä oleviin ohjelmiin liittyen saataisi olla hyödyllistä tehdä lisäselvityksiä kahdella alalla: Lisäarvon maksimoimiseksi ohjelmasonalla tarvitaan tarkempaa tietoa, joka liittyy markkinoita lähellä olevista hankkeista ja ohjelmista saatujen tulosten levittämismenettelyihin. Toisekseen on tarpeen kehittää välineitä tällaisten ohjelmien pitkän aikavälin tulosten arvioimiseksi.

Komission huomautukset: *Komissio aikoo käynnistää eContent plus -jatko-ohjelman puitteissa tutkimuksia, jotka koskevat esimerkiksi investointeja*

kulttuuriresurssien digitointiin ja digitaalisten resurssien säilyttämisen taloudellisia vaikutuksia.

Suositus 3: Lisäksi arvioijat suosittavat, että ohjelmissa osoitetaan resursseja markkinavaikutusten pitkän aikavälin kehityksen seuraamiseksi osana jatkuvaa sitoumusta kohdesektorin kanssa (tässä tapauksessa eurooppalainen digitaalisen sisällön ala). Tämä helpottaisi arviointeja, lisäisi tietämystä interventioista ja hankkeiden tuloksista sekä helpottaisi toimien hiomista nopeasti kehittyvillä sektoreilla.

Komission huomautukset: *Komissio on jo toteuttanut tältä osin joukon toimia: parhaillaan kerätään ja jäsennellään tietoa julkisesti saatavilla olevan tiedon markkinoista sekä niiden koosta ja kasvusta.*

6. PÄÄTELMÄT

Komissio ottaa vakavasti huomioon ohjelman loppuarvioinnissa esitetyt tulokset ja ottaa sen suositukset huomioon pannessaan täytäntöön eContent-ohjelmaa ja suunnitellessaan tulevia ohjelmia. Suosituksissa mainituilla aloilla jo saavutettua edistystä tullaan jatkamaan.

Komissio katsoo, että eContent-ohjelma on:

- (1) toteutettu onnistuneesti;
- (2) parantanut digitaalisältöjen merkitystä keinona tuoda tietoa paremmin kansalaisten saataville ja edistää eurooppalaisten yritysten taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä;
- (3) edistänyt rikasta ja monipuolista digitaalista sisältöä ja digitaalipalveluja, mikä puolestaan edistää yhtenäisen eurooppalaisen tietoalueen sekä kasvua ja työllisyyttä edistävän eurooppalaisen tietoyhteiskunnan syntymistä.

**eContent-ohjelman loppuarviointi (2001–2005):
loppuraportti, kesäkuu 2006, RAND Europe**

Tiivistelmä

Taustaa

Vuosina 2001–2005 toteutettu eContent-ohjelma oli yksi ohjelmista, jotka laadittiin tukemaan digitaalisen sisällön alan kasvua ja kehitystä Euroopassa. Sen johtajatuksena oli, että Euroopan yritysten ja kansalaisten saatavilla olisi oltava laadukasta eurooppalaista digitaalista sisältöä tavalla, joka vastaa heidän tarpeisiinsa. Ohjelmaan sisällytettiin myös silloiset ehdokasmaat (joista useat ovat nyt EU:n jäsenvaltioita) ja muita esiin nousemassa olleita eurooppalaisen politiikan tavoitteita, kuten Lissabonin tavoitteet.

Loppuarvioinnin kohde

Koska ohjelman 100 miljoonan euron talousarvio on käytetty kokonaan ja toimet pääosin toteutettu, on tarpeen tehdä ohjelman jälkeinen loppuarviointi. Ohjelman puolivälin tienoilla eli vuonna 2003 tehtiin väliarviointi, mutta tuolloin oli liian aikaista arvioida, miten hankkeiden näkyvät tulokset edistivät ohjelman tavoitteiksi määriteltyjen laajempien sosioekonomisten tavoitteiden saavuttamista. Tällaiset tulokset ilmaantuvat luonnollisesti ajan mittaan, eikä niiden odotetakaan vielä täysin näkyvän. Sen vuoksi valtaosa tätä arviointia koskee sitä, miten ohjelma ja siinä toteutetut toimet tuottivat tai edistivät osaltaan mekanismeja, joilla saadaan aikaan haluttuja tuloksia. Näitä mekanismeja tarkasteltaessa olennaisia tekijöitä ovat tiedonlevitys, tiedon hyödyntäminen sekä ohjelman ja sen toimintasektorin väliset suhteet.

Täydellisessä arviointiraportissa esitetään yksityiskohtaisesti havainnot, joista tärkeimmät ovat seuraavat:

Havainto 1: Perustoimintojen suoritus moitteetonta

eContent-ohjelman suorituskyky oli toimien ja tulosten tasolla hyvä: ohjelma laajensi merkittävästi julkisen sektorin tiedon käyttöä ja edisti monikielisen ja -kulttuurisen sisällön tuotantoa. Yleisesti ottaen ohjelman katsottiin tuottaneen hyödyllisiä tuloksia suhteessa resursseihin. Lisäksi se oli arvioijien mukaan kustannustehokas tulosten ja vaikutusten tuottamisen osalta ja sai aikaan toimia, joita muutoin ei olisi toteutettu lainkaan tai jotka olisi toteutettu vain kansallisella tasolla. Ohjelman hallinnointi oli moitteetonta ja menettelyt oikeudenmukaisia ja avoimia.

Havainto 2: Mukautuminen alan nopeisiin muutoksiin

Alan poikkeuksellisen nopea kehitys vaikutti merkittävästi ohjelman tavoitteisiin. Erityisesti eräät toimet saatiin käyntiin hyvin paljon ennakoitua nopeammin. Ohjelma pystyi vastaamaan hyvin tilanteen muutokseen, sillä tavoitteita muutettiin ohjelman puolivälissä muuttamalla toimintalinjoja. Arvioijien mukaan tämä oli hyvä päätös. Muutos synnytti kuitenkin varsin myöhäisessä ohjelmavaiheessa suuremman tarpeen edistää verkostoitumista, yhteisöjen syntymistä ja tiedonlevittämistä ohjelmatasolla. Arvioijien mukaan ratkaistuksi valitut ohjelman horisontaaliset elementit olivat laadultaan riittäviä mutta määrältään riittämättömiä.

Havainto 3: Lisäarvo ohjelman tasolla

Ohjelman laajempien sosioekonomisten tavoitteiden saavuttamisen osalta arvioijien päätelmät olivat erilaiset sen mukaan, tarkasteltiinko eContent-ohjelmaa hankkeiden joukkona vai synergisenä kokonaisuutena. Ensimmäisessä tapauksessa kaikkien kolmen toimintalinjan tavoitteiden odotetaan täyttyvän. Jälkimmäisessä tapauksessa paneeli ei katsonut ohjelmataason synergian riittävän luomaan merkittävää lisäarvoa, joka ylittäisi yksittäisten hankkeiden yhteisarvon. Arvioijien mukaan hankkeiden verkostoitumisen arvoa ei täysin ymmärretty, ja tiedonlevitys- ja koordinoitimet olivat ohjelmatasolla riittämättömät. Niinpä eContent-ohjelman interventiot jäivät suhteellisen vaatimattomiksi, eikä niitä hyödynnetty täysimittaisesti.

Havainto 4: Suhde nykyisiin ja tuleviin ohjelmiin

Arvioijien mukaan ohjelma levisi hyvin ja tehokkaasti liittymisneuvotteluja käyvissä maissa, täydensi hyvin eTEN-aloitetta ja niveltäi hyvin eEurope-toimintasuunnitelmaan, mutta synergia rakennerahasto-ohjelman kanssa ei ollut ilmeinen. Arvioijien mukaan tämä hyödyllinen kokemus on suoraan sovellettavissa eContent plus -ohjelman ja tieto- ja viestintätekniikkapolitiikan tukiohjelman yhteydessä. Tältä osin saatua kokemusta (esim. yhteisöjen luomista, verkostoitumista, tiedonlevittämistä ja hyödyntämistä koskevista erityisvaatimuksista) voidaan hyödyntää mekanismien luomiseksi edistämään merkittäväällä tavalla Lissabonin ja Göteborgin strategioissa määriteltujen pitkän aikavälin kestävien sosioekonomisten hyötyjen syntymistä.

Suosituks

Arvioijat suosittavat, että vastaisuudessa markkinoita lähellä olevissa ohjelmissa olisi osoitettava paljon suurempi osuus resursseista hankkeiden verkostointiin ja koordinointiin (esim. uusien liiketoimintamallien laatimisen ja levittämisen edistämiseksi) sekä tiedonlevitykseen sellaisista hankkeen esimerkillisistä elementeistä, joiden levittämiseen hankkeissa itsessään ei ole kannustimia. Samaten suositellaan, että harkittaisiin ohjelmaan liittyvien tapahtumien ja konferenssien, ulkoisen tiedotuspisteen ja kaikkien asiaankuuluvien tiedotuskanavien (mukaan luettuina erityisesti hakukoneiden optimointi, tarttuva mainonta jne.) hyödyntämistä. Samalla tulisi kuitenkin jatkaa kyseisen erikoisalan omien julkaisujen käyttöä. Tällaiset horisontaaliset toimet ovat elintärkeitä ohjelman potentiaalisen arvon kasvattamiseksi optimaalisella tavalla, minkä vuoksi niitä ei pitäisi jättää ehdotuspyyntömekanismiin liittyvien epävarmuustekijöiden armoille.

Arvioijien mukaan markkinoita lähellä oleviin ohjelmiin liittyen saattaisi olla hyödyllistä tehdä tutkimuksia kahdella alalla: Lisäarvon maksimoimiseksi ohjelmatasolla tarvitaan tarkempaa tietoa, joka liittyy markkinoita lähellä olevista hankkeista ja ohjelmista saatujen tulosten levittämismenettelyihin. Toisekseen on tarpeen kehittää (TTK-ohjelmien tulosten arvioimiseksi käytettävien sitaattianalyysivälineiden kaltaisia) välineitä, jotka voivat olla hyödyllisiä tällaisten ohjelmien pitkän aikavälin tulosten arvioimiseksi.

Lisäksi arvioijat suosittavat, että ohjelmissa osoitetaan resursseja markkinavaikutusten pitkän aikavälin kehityksen seuraamiseksi osana jatkuvaa sitoumusta kohdesektorin kanssa (tässä tapauksessa eurooppalainen digitaalisen sisällön ala). Tämä helpottaisi arviointeja, lisäisi tietämystä interventioista ja hankkeiden tuloksista sekä helpottaisi toimien hiomista nopeasti kehittyvillä sektoreilla.